

Pracovní setkání didaktiků
expresivních oborů
19. 11. 2012

Člověk mezi lidmi v kultuře a umění

Kontext

- **Dialog o koncepci, konsensu a o přežití**
- 250 let praktické a 150 let teoretické tradice výchov v oblasti umění a kultury
 - *techne (gramotnost) vs. arete*
 - tvorba: *inovace vs. norma*
 - Problém **komplexního kurikula** – reakce na testování výstupů
- Tradice myšlení o člověku v kultuře (filozofie, estetika, kulturní antropologie...) – **výchova a vzdělanost**
- **Učitel v praxi ovládá polyfonii diskurzů oborů – je didaktikem**
 - Didaktická transformace obsahu
 - Didaktická znalost obsahu

Zpracování údajů

- Ke zpracování byly využity všechny zaslané údaje s ohledem na **smysl analýzy**
- Přehledná informace, nikoliv výzkum
 - Respektování důvěryhodnosti (obsahové validity)
 - Problém neúplnosti
 - Problém nesouměřitelnosti
 - Problém nerovnoměrnosti
 - Problém výběru
- Hermeneutická metoda analýzy dokumentů
 - (s ohledem na Kornickové (1997) rozlišení alternativních metodologií pro analýzu dat: klasické obsahové analýzy dokumentů, metodiky zakotvené teorie a hermeneutické metody)

Akreditovaná pracoviště vyzvaná ke spolupráci

Vysoké školy	Fakulty
Akademie múzických umění v Praze	Divadelní
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích	Pedagogická
Masarykova univerzita v Brně	Pedagogická
Ostravská univerzita v Ostravě	Pedagogická
Univerzita Hradec Králové	Pedagogická
Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem	Pedagogická
Univerzita Karlova v Praze	Pedagogická
Univerzita Palackého v Olomouci	Pedagogická
Západočeská univerzita v Plzni	Pedagogická

Akreditované programy a obory

Typy studijních programů

Bakalářský	Navazující magisterský
Specializace v pedagogice	Učitelství pro základní školy
Vychovatelství	Učitelství pro střední školy
Dramatická umění	Dramatická umění

Typy studijních oborů (příklady; celkem 24 Bc, 16 Mgr.)

Bakalářský	Navazující magisterský
Vv/Hv se zaměřením na vzdělávání	Učitelství Hv/Vv pro ZŠ, SŠ a ZUŠ
Hudební kultura se zaměřením na vzdělávání	Učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů pro základní a střední školy – Vv/Hv
Hudba se zaměřením na vzdělávání	Hra na nástroj nebo zpěv pro SŠ a ZUŠ
Vizuální tvorba se zaměřením na vzdělávání	Sbormistrovství pro ZŠ
Učitelství pro mateřské školy	Výtvarně edukativní studia
Učitelství pro 1. stupeň ZŠ	Dramatická výchova _ NMgr (2, 3 leté)
Pedagogické asistentství hudební/výtvarné výchovy pro ZŠ	Speciální výtvarná výchova se zaměřením na vzdělávání
Hudební/výtvarná výchova se zaměřením na vzdělávání	Vizuální tvorba pro SŠ
Popularizace hudby a organizace hudebního života	Hudební výchova pro střední školy
Pedagogika volného času	Učitelství sbormistrovství pro SŠ a ZUŠ

Předměty s oborově didaktickým zaměřením

příklady

- Cca **270** různých předmětů
- **89 % A, 10 % B, 1 % C**

VV	Bc.	A	Výtvarný projev a výchova I, II, III	8
		B	Artefiletická propedeutika I, II	4
		B	Orbis pictus I, II	4
	Mgr	A	Didaktika výtvarné výchovy 1, 2, 3	6
		A	Empirický výzkum ve výtvarné výchově 1, 2	2

HV	Mgr.	---	---	---
		A	Didaktika hudební výchovy a náslechová praxe 1, 2	4
		A	Hudebně psychologická diagnostika 1, 2	1
		B	Hudební pedagogika 1, 2, 3	4
		B	Hudební psychologie	2

HV	Bc.	A	Doprovody písní, improvizace	3
		B	Hlasová výchova s metodikou	3
		B	Intonace s metodikou	3
		B	Hra na klavír s metodikou	3
		B	Sborový zpěv s metodikou	3
		C	Metodika práce s dětským pěveckým sborem	4
		C	Metodika práce s romskými dětmi	4
		Mgr	A	Didaktika HV 1, 2
	A		Metodická práce s dětským sborem	2
	A		Instrumentální hra učitele a žáků v hod. HV	3
	B		Didaktika hlasové výchovy	3

Konsekutivní vs. integrativní model

Problém ne/formálního členění

Problém spojitosti jednotlivých složek studia: učitel ve své praxi je musí přirozeně integrovat: jen *intuicí*, nebo s *porozuměním*?

- oborově předmětová složka,
- oborově didaktická složka,
- pedagogicko-psychologická složka, STRUKTURA ↔ OBSAH
- složka univerzitního základu,
- složka pedagogické praxe.

1. Úplné oddělení spojené se zásadním rozdílem mezi Bc. a Mgr.
2. Přiblížení spojené se zvýšeným podílem didaktiky v Bc.
3. Integrace spojená s klíčovou úlohou reflektivní praxe a provázaností Bc. s Mgr.

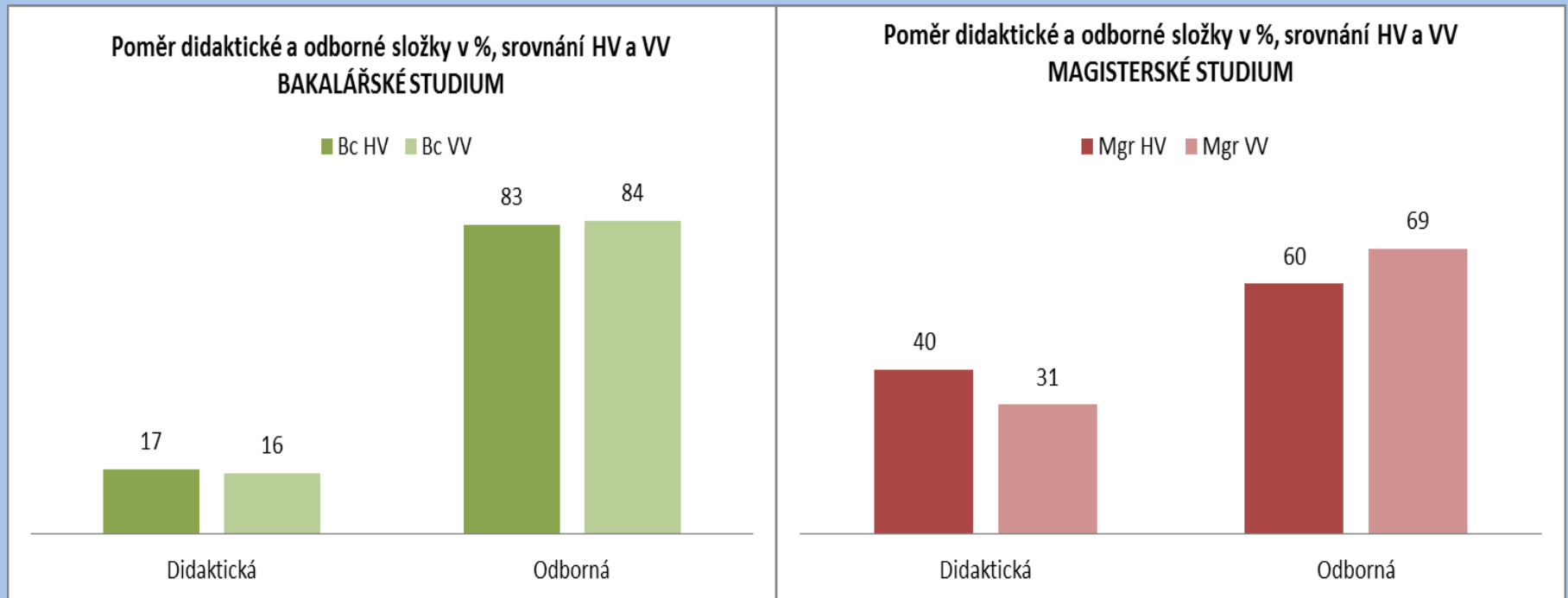
Lze některou z možností učinit standardem?

Komplexní pojetí oborové didaktiky?

Postřehy k bakalářskému studiu

- *Snaha o kompenzaci absence didaktických předmětů v BC studiu: 1. Posluchač BC studia má možnost formou volitelného předmětu absolvovat Umělecké a didaktické kurzy, v nichž vyučují významné pedagogické a umělecké osobnosti. 2. Vyučující na KHV v obsahu a formě výuky naukových předmětů zohledňují též možnosti jejich didaktické interpretace. (HV)*
- *...vzdělávání na bakalářské úrovni [zprostředkování výtvarné tvorby] budeme zaměřovat do kontaktu s běžnou školní praxí výtvarné výchovy, do oblasti sociální a interkulturní a do oblasti galerijní animace tak, aby byli naši absolventi rovnoměrně připraveni pro reálnou životní praxi (VV)*
- **Problém odbornosti profese: učitel-bakalář (?)**

Poměr didaktické a odborné složky (HV/VV)

- Procenta z celkového počtu nabízených hodin

	Didaktické P	Didaktické S	Odborné P	Odborné S
VV				
BC	8	10	37	60
	9	8	35	38
MGR	11	12	13	38
	12	12	13	25
HV				
BC	1	5	12	26
	2	7	8	13
MGR	5	9	8	22
	3	5	6	14

Didaktické a odborné přednášky / semináře (nabídka v hodinách)

Průměry a směrodatné odchylky

Souhrn poznatků z dotazníků

			9. pers. zajištění	10. věd-výzk	11. profil. témata BP	12. profil. témata DP	14. silné stránky	15. slabé stránky	16. konc_pedg	17. konc_obor	18. konc-praxe
VV											
1	KVV Praha	DS	Doc., 3,5 úvazk.	VZ, Comenius, GAUK	identita, gender, příro	identita, gender, přirc	praxe, výzkum, spolupráce s galerií	rozdělení Bc-Mgr, obtíže v práci s praxí	tvorba obsahu. Kvalita učitele a učnick	logická syntéza oborů	těsná součinnost
2	KVV Olomouc	DS	Doc., PhD. 2,5 úvazk	GAČR, ESF; edukační realita, specifika umění	obory výtvarného vyjadřování	obory výtvarného vyjadřování; + didaktické	historické a teoretické zázemí; rozvoj muzeiní a	model technické racionality	snaha o	vzdělávací potenciál	metodická podpora, pravidelná
3	KVK Ústí n. Labem	DS	Prof., Doc., PhD., 4 ú	VZ, IGA UJEP, komparativní	autorská tvorba, zprostředkování umění	umění, pedagogické práce	konceptuálního uměleckého myšlení	dříve převládá pouze umělecký profil	pojetí, fluidní myšlení,	gramotnost, současné domácí	didaktiky, trvá zájem o galerijní animace
4	KVU Ústí n. Labem		Doc., PhD., 4 ú	ano, bez projektů		artefiletika, tvořivost	teorie a praxe, zážitková pedagogika		zážitková pedagogika	důraz na současné umění	didaktiky, metodiky a praxe
5	KVV Ostrava		PhD., Mgr., 0,8	Bez projektů, Institucionální	architektura, umění	architektura, umění, obecně lidská témata	didaktické profilace, pojmové zakotvení,	zajištění didaktiků, špatná komunikace s	konstruktivismus, psychodidaktika	konstruktivismus, psychodidaktk,	konstruktivismus, psychodidaktk,
6	KVV Brno	DS	Doc., Mgr. 1, 1 ú.	Bez projektů, kazuistiky postižených, galerijní animace	galerijní pedagogika, nová média	galerijní pedagogika, zážitková VV na 1. stupni	monografií, pořádání konferencí, projekty pro zkvalitnění	nedostatek komunikace napřič didaktikami -	reflexivní praxe	artefiletika, úzká přímá vazoa k umění,	artefiletika, využití nových technologií, práce s
7	KVK Plzeň		Doc. Mgr.	GAČR, FRVŠ; edukační realita, média	galerijní pedagogika, nová média, artefiletika	galerijní pedagogika, nová média, artefiletika	didaktické profilace, pojmové zakotvení,	ekonomické zajištění, obtíže v práci s praxí	konstruktivismus, reflexivní praxe	oborů - expresivita,	galerijní animace - didaktika
HV											
1	KHV Olomouc	DS	Prof., 1 úvaz.	GA, komponování, výzkum kurikula, expresivní oborv	hudba a výtvarné umeni, hlasová výchova, vazby HV - Mat	hudební preference žáků, výuka hudby na pamnázích v ČR a	spolupráce s odborníky mimo	pedagogické, málo prostředků pro	těsnou vazbu na praxe, spolupráce	učí odborníci s ped. praxí	součinnost praxe a teorie, důraz na
2	KHV Brno	DS	PhDr., CSc., 16 h	VZ, multimédia	Orff, rytmus, poslech	nezpěvnost, vých.	činnosti pojetí, tvořivost	žádné	navazuje na teorii, ale aplikuje v praxi	využití poznatků v praxi	mikroteaching
3	KHV Praha	DS	4 prof, 5 doc., 15 úvzk.	GAUK, FRVŠ, MSMI, IVF-Hud psychologie didaktika Dějiny Analýza hudebního	hudba v regionech, předtupěň pro	hudebně pedagogické systémy, vývoj dějin a metodiky hudby na	didaktici učí i na ZŠ nebo SŠ, SZS	špatné technické zázemí, nadmíra	zdůvodňování pedagogických	analýza oboru z hlediska	Budování sítě pracovišť ke
4	KHV České Budějovice		1 PhD, 1 dokt., 1,75 úv.	není výzkumně zaměřeno na didaktiku	Hudba na pohřbech, hudební život v Jemnici	Historická, regionální tem, didaktická tem, představení	Předávání "know how" budoucím	Nedostatek techniky běžné v ZŠ -	Aplikace poznatků pro potřeby	vychází z potřeby mateřských	požadavky z praxe ovlivňují výběr
5	KHV Ostrava	DS	0,3 prof, 2 doc., 1 PhD.	problematické učitel sbormistra, regionální hudba	sborový zpěv, pěvecké sbory, motivace ke zpěvu	sborem, notové archívy, pěvecké sbory v regionu	praktická zkušenost s vedením sboru, zahraniční vystoupení	nedostatek financí	propojování pedagogických principů do praxe	získávání znalostí a dovedností	těsné spojení s praxí s ohledem na
6	KHK Plzeň		Doc., 4 úvazk.	FRVŠ, hlasová vých., tvořivost	skladeb, regionální hud. Kultura, hud. Instituce	skladeb, regionální hud. kultura, hud. Instituce,	interaktivita, vztah k praxi	didaktiky a praxí, publikování v oboru	konstruktivismus, snaha o integraci	samostatnosti ve vztahu k	prestiž didaktiky, u dětí klesá hudebnost
7	KHV Ústí n. Labem		1 doc, 3,5 PhD	mezipředmětové vztahy, zážitková pedagogika	dramatická výchova, lidové zvyky, integrace uměleckých oborů	rómská hudba, dramatická výchova, muzikoterapie	mezipředmětové vztahy, zážitková - výchovná stránka	publikační a výzkumná činnost	zážitková pedagogika, vlastní tvůrčí	mění 20. stol., účast na koncertech	integruje metodiku a praxi,
8	KHV Ústí n. Labem	DS	2,5 Prof. 2 Doc, 4 PhD	recepce hudby, sbormistroství, technika hudebního Dramatická výchova a	portréty hud osobností, analýza hudby, hudební	témata historická, historicko analytická, didaktická	vyváženost teorie a praxe - didaktika	nevyrovnanost výkonu přijímaných studentů,	respekt k pedagogickým	mateřský obor - HV, prolíná všemi předměty	důraz na spojení teorie s praxí, důraz na moderní reflexe praktických činností studentů
DV			3,6 Doc, 2,75 Mgr	její místo v základním	dramaticko-výchovné metody, informace a	výzkum didaktiky dramatické výchovy,	koncepte integrování didaktických a	slabiny z výzkumné činnosti	aplikace poznatků do výchovné	umělecké	

Odborná profilace

8. Personální zajištění /% podle celkového úvazku/				
	Prof.	Doc.	PhDr., CSc.	Mgr., MgA.
HV	13,00 %	35,00 %	50 %	2,00 %
VV	5,62 %	28,05 %	43,86 %	22,47 %
DV	0	65,54 %	3,50 %	30,96 %

Kategorie	Výsledek	
Doktorské studium <i>/% podle počtu pracovišť/</i>	64 % /HV-63% HV, VV-67% /	
9. Vědecká, výzkumná činnost <i>/% podle počtu pracovišť/</i>	Výzkumné GAČR, VZ	Rozvojové ESF, FRVŠ
	29 % HV-8%, VV-21%	50 % HV-29%, VV-21%

„Praktický obrat“?

(v sociohumanitních vědách a didaktice)

- ...publikování v oboru didaktika není na fakultě podporováno ani oceňováno a bylo doporučeno věnovat se spíše jiným oborům, z nichž jsou RIVové body pro katedru. (HV)
- ...1. uvedení studenta do praxe dané instituce, hospitace, vedení pedagogické dokumentace, supervize studenta při vyučování, plánování učiva, tvorbě ŠVP, didaktické rozbory, atd. 2. úroveň experta-badatele, **účastníka výzkumné skupiny se specifickými úkoly**: získávání ... **analýza dat z praxí v seminářích**, pilotování modelů vyučování, testování dílčích vstupů, reflexivní záznamy, komentáře, analýzy kurikulárních dokumentů a dokumentů výzkumu, atd. (VV)
- V časopisu Hudební výchova publikovat **články inspirující pedagogy ke kreativnímu přístupu výuky v hodinách HV**, k uplatnění projektové metody v hudební výchově, integrativních přístupů, moderních způsobů prezentace hudby s přihlédnutím k společenským proměnám a zájmům žáků. (HV)

Profilující témata

Kategorie		Výsledek
10. Profilující témata bakalářských prací		
	HV	analýza hudby, regionální hudba, portréty skladatelů, hlasová výchova, mezipředmětové vazby (hudba – výtvarné umění, matematika), kultura a hudba, hudební instituce
	VV	autorská tvorba, zprostředkování umění – galerijní pedagogika, nová média v tvorbě, identita, gender,
	DV	dramaticko-výchovné metody, informace a emoce, hlasová výchova
11. Profilující témata magisterských prací		
	HV	hudební preference žáků, hudebně pedagogické systémy, metodika výuky hry na nástroje, pěvecké sbory v regionu, romská hudba, historicko-analytická témata
	VV	galerijní pedagogika, tvořivost žáků, tvůrčí expresivní úlohy, architektura, umění, identita, gender
	DV	výzkum didaktiky dramatické výchovy, akční výzkum praxe

Profilující témata zakládají součinnost

- *Pracoviště je aktivní také v oblasti mezinárodní spolupráce: realizuje výměnné pobyty studentů na University of Arts and Design v Helsinkách, každoroční semestrální výuku pro studenty ze Saint Cloud State University v Minnesotě, mezinárodní výtvarné workshopy, hostování významných osobností při vedení kurzů a další aktivity, směřované k vlastním studentům i k široké veřejnosti. (VV)*
- *Prague International Piano Institute. Projekt mezifakultní spolupráce pro léta 2011 a 2012 mezi UK v Praze a University of Cincinnati College-Conservatory of Music OH 45221-0003, USA s názvem CCM Uskutečňuje se pod záštitou MŠMT v Praze.*
- *...kriticky sledujeme a reflektujeme trendy v obecné pedagogice, a to především domácí i zahraniční podoby výtvarného vzdělávání (art education a education through art, VCAE, DBAE, ARTPROPEL, art as inquiry, art led research, artography) na uměleckých školách a zvláště pak na uměleckých fakultách partnerských univerzit, s nimiž máme uzavřené smlouvy o spolupráci (např. Finsko, Anglie, Německo, Rakousko, Portugalsko, Španělsko, Irsko, Japonsko, USA). (VV)*

Silné a slabé stránky

Kategorie	Výsledek
13. Silné stránky OD	
HV	didaktici fakulty učí na ZŠ a SŠ, sepětí s praxí – integrace teoretických a praktických předmětů, činnostní a tvořivé pojetí, spolupráce s odborníky mimo fakultu, zahraniční vystupování
VV	hlubší filozofické a teoretické zázemí, syntéza teorie s praxí, spolupráce s galeriemi, nová média, publikace monografií, pořádání konferencí
DV	součinnost s praxí, koncepce integrování teoretických a praktických předmětů
14. Slabé stránky OD	
HV	malá podpora didaktiky, nedostatek dobrých cvičných učitelů, nadměra administrativy, nedostatek technického vybavení, ekonomická „podvyživenost“
VV	problémy dané rozdělením studia Bc. – Mgr., špatné podmínky pro součinnost s praxí (model technické racionality, organizace mimo katedry, problémy úvazku a času), konkurence uměleckých oborů, špatná komunikace didaktik, ekonomická „podvyživenost“
DV	nedostatečná výzkumná činnost

Vztah k pedagogice a mateřským oborům

Kategorie		Výsledek
15. Koncepce ve vztahu k pedagogice		
	HV	aplikační přístup; propojování do praxe, zdůvodňování v kontextu kurikula
	VV	aplikační přístup; konstruktivistické pojetí, zážitková pedagogika, reflektivní praxe, psychodidaktika
	DV	aplikační přístup
16. Koncepce ve vztahu k mateřským oborům		
	HV	analýza oborů z hlediska jejich potenciálu pro vzdělávání, mateřským oborem je HV – prolíná hudební přípravou,
	VV	logická syntéza oborů prostřednictvím didaktiky, rozvíjení vzdělávacího potenciálu umění, důraz na současné umění
	DV	transformace uměleckých prostředků a postupů do procesu edukace

Nedomluva?

- *Rezervy vnímáme v malé komunikaci oborových kateder s katedrami pedagogiky a psychologie (konkrétně např. v souvislosti oborové didaktiky HV a semináře Pedagogicko - psych. praxe). Největším problémem posluchačů ve škole není jejich nedostatečná odborná, či hudebně interpretační úroveň, ale absence povědomí, jak komunikovat s dětmi v současné třídě (nekázeň, nedůstojné společenské postavení učitele, zájmy žáků atp.). (HV)*

Vztah k praxi

Kategorie	Výsledek
15. Koncepce ve vztahu k praxi	
	HV těsná součinnost a provázání; mikroteaching, metodická podpora učitelů v praxi (CŽV), budování sítě spolupráce s talentovanými bývalými absolventy, důraz na moderní vyučovací prostředky (ICT) vztah k praxi zvyšuje prestiž a účinnost didaktiky
	VV těsná součinnost a provázání; posilování školní didaktiky, metodická podpora učitelů v praxi (CŽV), galerijní animace, artefietika
	DV reflexe praktických činností studentů

Lesk a bída praxe

- *Praxi, jak vyplývá z předchozích charakteristik a koncepcí badatelských aktivit, považujeme za nedílnou, nezbytnou, doslova **konstitutivní** součást oborové didaktiky. (VV)*
- *...chybí fakultní škola, která by umožnila zpětnou vazbu didaktické výuce a kam by mohli studenti oboru pravidelně docházet na seminární minivýstupy nebo se jinak podílet na výuce. Zájem učitelů škol spolupracovat je omezený, chybí též finanční prostředky. (HV)*
- *Praxe je součástí studia ve všech ročnících. Koncepce didaktiky tedy vychází z toho, že lze ve studiu reflektovat praktické zkušenosti studentů, a to nejen studentů kombinované formy. (DV)*
- *Malá časová dotace pro didaktickou praxi zapříčiněná z větší části pro pedagogickou fakultu nevhodně strukturovaným studiem (BC+NMg.). Pro akreditaci bylo vyžadováno oddělení odborných předmětů (BC) a didaktických předmětů (NMg.) (HV)*
- *V oblasti **vnějších** limitů je to rozdělení studijních programů na Bc a NMgr. Rozdělení způsobuje, že provázání na praxi je důsledněji a soustředěněji prováděno až v NMgr, které je už pouze dvouleté – tím pádem má menší hodinovou dotaci (než v pětiletém studiu). (VV)*

Q.B.F.F.F.Q.S